

การเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ
การออกแบบหลักสูตรมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
วันอังคารที่ 30 เมษายน 2567

นายสมภู รัตนจิตพานิชยกิจ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

จากการเข้ารับการอบรมในวันจันทร์ที่ 29 เมษายน 2567 ในช่วงเย็นก็ได้ทราบว่าวันรุ่งขึ้น จะมีการไปศึกษานอกสถานที่ ณ จังหวัดนครปฐม ก็นึกในใจว่า “อืหยังวะ!! ทำไมการสัมมนาครั้งนี้มันสุดยอดจริงๆวะ!!!” ยิ่งพอได้เห็นโปรแกรมก็ยิ่งชอบใหญ่เลย เพราะบางวัด บางสถานที่ ยังไม่เคยไป ยังไม่เคยได้ยินเลย กลับบ้านตื่นตื่นนอนไม่หลับเลย เลยจิบเปียร์ไป 2 ขวด...จะบายตัว

เช้าวันอังคารที่ 30 เมษายน 2567 เป็นวันที่ท้องฟ้าแจ่มใสมาก อุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ 41-43 องศาเซลเซียส เหมาะแก่การไปทัศนศึกษาที่สุด ผมจึงเลือกที่จะใส่เสื้อไปแบบไม่เกรงใจสถานที่เลย 555 มาถึงที่แรก วัดธรรมศาลา (ยังไม่เคยมาเลยแฮะ) อาจารย์ รศ.ดร.ธนิก เลิศชาญฤทธ์ จากสาขาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร บรรยายเปิดงานสอนวิธีที่จะนำชมแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และพาไปดูแผนที่ที่ริมคลอง ยิ่งได้อาจารย์ดร.ตรังใจ หุตางกูร นักวิชาการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มาเสริมข้อมูลให้...อย่างแจ่มเลยครับ แล้วก็ไปดูต่อกันที่หน้าเจดีย์วัดธรรมศาลา

แต่ไอ้ยหิวข้าวไม่ไหวครับ เลยเดินไปซื้อข้าวมันไก่กิน กับฟังบรรยายไปด้วย มีหลวงพ่อกมาเป็นวิทยากรเสริมอีก ข้อมูลก็หลากหลายดีครับ มีทั้งนักวิชาการ นักประวัติศาสตร์ และพระสงฆ์ผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ใส่ข้อมูลกันให้ยับเลยครับ ทำให้ทราบว่านี่เป็นเจดีย์สมัยทวารวดี มีการบูรณะมาแล้ว สอดคล้องกับตำนานสังคยติยวงศ์ (การเข้ามาของศาสนาพุทธในสมัยพระเจ้าอโศก?) และยังมีมาสอดคล้อง

กับตำนานพระยาภมรพระยาพานอีกเอาเข้าไป แต่อาจารย์ธนิช มันจะออกตัวว่าไม่ได้เป็นนักประวัติศาสตร์ ศิลปะ จึงไม่มั่นใจที่จะอธิบาย ไ้เราก็ว่ารุ่นเลยที่นี้ ที่เรียน ป.โท ประวัติศาสตร์ศิลปะมากับ อาจารย์สันติ อาจารย์ศักดิ์ชัย อาจารย์รุ่งโรจน์ ก็คืนอาจารย์ไปหมดแล้ว (เพราะกลัวอาจารย์จะไม่มีความรู้เอาไปสอนรุ่นต่อไปต่อ555)

แต่ที่จะพูดถึงคือที่ พระปฐมเจดีย์ เริ่มจากการที่ อาจารย์ตรงใจพูดถึงประวัติความเป็นมาด้านตำนานทั้งเรื่องของโทณพราหมณ์ พระยาภมรพระยาพานที่มีมากมายหลากหลายรายละเอียด และนำไป Comparative Literature กับทั้งมหากาธะ ปกรณัมกรีก เลยนึกถึง รายการ Trip go teach EP.2 ที่ผมนำเสนอ พระปฐมเจดีย์ (<https://www.youtube.com/watch?v=2CSGb6G075s&t=22s>)

ไม่ได้ครั้งหนึ่งของที่อาจารย์ตรงใจเค้าศึกษามาเลย ทำให้รู้ว่าต่อไปถ้าจะบรรยายให้เด็กนักเรียนฟังหรือทำรายการของเราเองใน EP. ต่อๆไป ต้องศึกษาค้นคว้า และมีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอที่ดีกว่านี้ เช่น

กล่าวถึงงานวิจัยของนักวิชาการท่านใด แบบมีอ้างอิงด้วย และต้องมีหลายๆคน หลากๆแนวความคิดมา
นำเสนอ พร้อมทั้งนำเสนอเนื้อหาทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ศิลปะด้วย (แต่มันจะถูกจริตคนดูมัยเนี่ยะ...
เพราะหน้าตาเราก็ไม่ได้ให้ทางวิชาการขนาดนั้น555) และยังมีการสอนถึงวิธีการที่จะพุดนำเสนอเรื่องการ
กำหนดอายุของโบราณสถานด้วยวิธีที่เป็นกลางๆจากข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่

เลยถามอาจารย์ตรงใจต่อไปถึงสิ่งที่ยากรู้ 2 เรื่องคือ

1. งานด้านโบราณคดี คือการบูรณะซ่อมบำรุงว่า เวลาซ่อมแซมเจดีย์ เค้าซ่อมแค่ไหน? รื้อหมดไปยัน
รากฐานเพื่อสร้างใหม่ให้มันแข็งแรงไปเลย (ตามที่ว่ามาส่งเป็นพินัยกรรมมัยว่า.....อ้าวให้ลื้อ555) หรือแค่ปรับ
ทัศนียภาพให้ไม่พังก็พอ ก็ได้คำตอบมาอย่างกระจ่างว่า เค้ารื้อแต่ฐานรอบๆและปรับแต่ให้เมื่อกับด้านที่
สมบูรณ์ที่สุดก็พอ ส่วนด้านบนที่มันพังหลายมาๆจนหารูปแบบที่ชัดเจนไม่เจอจริงๆก็จะปล่อยไว้ ทำให้รู้ว่าถ้า
เราจะดูรูปแบบศิลปะที่แท้จริงควรดูที่ยอดๆ หรือที่มันยังคงความเป็นของแท้และดั้งเดิมอยู่ ยิ่งมาวัดพระงาม รู้
เลยครับว่า ถ้ามันดูทรุดโทรมมากๆ ก็ทำให้มันคงอยู่ได้ก็พอ และอาจารย์ธนิช ยังให้ความเห็นในการบูรณะเพิ่ม
อีกว่า ถึงด้านบนของซากฐานเจดีย์มีการซ่อมสร้างอาคารขึ้นใหม่ แต่ยังคงเป็นเนื้องานในพระพุทธศาสนา กรม
ศิลปากรก็ไม่รื้อถอน เพราะมันเป็น Concept เนื้อเดียวกันอยู่ มีวัตถุประสงค์สอดคล้องในแนวทางศาสนา
เหมือนกันอยู่ก็ให้เอาไว้ก่อน

2. งานด้านวิชาการ ยากรู้จริงๆว่าการที่อาจารย์ตรงใจไปเรียนปริญญาเอกในต่างประเทศ เค้าทำ
ยังไง อาจารย์ตรงใจแนะนำได้ตรงใจเลยครับว่า ถ้าจะไปเรียนที่อินเดีย ก็ให้เขียนหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่
ประวัติศาสตร์อินเดีย มีความเกี่ยวข้องยังไงกับประวัติศาสตร์ไทย และจะนำมาต่อสืบสาน และต่อยอดได้ยังไง
และรอให้ Professor เค้าตอบกลับมา ถ้าไม่ตอบกลับก็แปลว่าเค้าไม่ชอบ

ส่วนประวัติความเป็นมาของพระปโทมเจดีย์ ก็ลอง Search ข้อมูลใน Internet ดูได้นะครับ สำหรับ
ใครอ่านมาถึงตรงนี้ได้ ขอบอกว่าคุณคือ ของแหร่ๆ เก่งมากเลยครับที่ทนอ่านมาถึงตรงนี้ได้..ขอบคุณครับผม

